

REMISSVAR

2021-01-18

Finansdepartementet Fi2020/03706

fi.remissvar@regeringskansliet.se

Rutavdrag för äldre Småföretagarnas Riksförbund

Småföretagarnas Riksförbund är ett förbund av småföretagare för småföretagare och har som syfte att påverka politiska beslut för att göra det enkelt, tryggt och lönsamt att driva företag. Förbundets näringspolitiska program inrymmer förslag på vad som behöver förändras och förbättras för att stärka företagsklimatet för mikro- och småföretag på ett nationellt plan.

Småföretagarnas Riksförbund har under 2020 besvarat en remiss inom samma ämnesområde. Vårt remissvar finns tillgängligt på <https://www.regeringen.se/4973ab/contentassets/ea13acd777c4f128eb034af487eeafc/smaforetagarnas-riksfobund-web.pdf>.

Dessa synpunkter är lika giltiga idag och tål att upprepas i det här sammanhanget.

Småföretagarnas Riksförbund ser förslaget om utökade RUT-tjänster som lovvärt i dess ambition att skapa en marknad för det som idag är oavlönat arbete i och i anslutning till hemmet. Utredningen pekar också på möjligheten att skapa fler arbetstillfällen.

Bakgrunden till utredningen och dess förslag är en överenskommelse mellan politiska partier inom ramen för januariöverenskommelsen. Det allmänna intrycket av föreliggande arbete är att detta gjorts utan någon större entusiasm från uppdragsgivaren regeringens sida. Föreliggande resultat är ett typiskt exempel på en byråkratiproducerad produkt som undviker alla politiskt känsliga frågor och som inte heller gör en trovärdig analys av vad frågan gäller.

Vi hade förväntat oss att utredningen hade analyserat vilka behov som äldre har i det här sammanhanget och hur ett bättre tillgodoseende av dessa skulle förbättra tillvaron för äldre. Detta gör man inte utan man beskriver frågeställningen som vilka RUT-tjänster äldre kan behöva och som kan tillåtas.

Huvudintressenterna i detta borde således vara de som ska utnyttja tjänsterna och de som ska tillhandahålla dessa. Så är uppenbarligen inte fallet och man kan konstatera att det finns olika uppfattningar om vad som är viktigast – brukarna eller producenterna. Ett exempel: *"Arbetsförmedlingen ser positivt på en utvidgning av rutavdraget utifrån syftet att skapa fler jobb för personer som står långt ifrån arbetsmarknaden och därmed långsiktigt öka sysselsättningen."*

När det gäller Arbetsförmedlingens kommentar är detta en aspekt som utredningen undviker att analysera, dvs hur flera arbetstillfällen kan skapas. Detta är nära kopplat till förutsättningarna för att starta företag inom de kategorier som kan vara aktuella som utförare av de tjänster utredningen föreslår. Att kunna skapa fler arbetstillfällen förutsätter fler företagsamma individer som vill driva företag, ta riskerna och bli företagare. Resonemang

saknas kring vad som krävs när det t ex gäller att affärsidén är långsiktigt hållbar, kan vara lönsam på sikt samt att det finns en tillräckligt stor marknad. Samma gäller frågan om investeringsbehov innan verksamheten kan börja få in intäkter, hur personer utan egen erfarenhet av företagande ska kunna sätta sig in i de förhållandevis komplexa regelverk som verksamheten ska baseras på, m.m.

Att utredningen ägnar 16 sidor åt "offentligfinansiella aspekter" och 2 sidor åt "företagsaspekter", där budskapet är att det blir existerande assistansbolag som tar hand om detta, säger väl en hel del.

Vi ifrågasätter vidare en del andra begränsningar i förslaget som att tjänsterna ska utföras i eller i anslutning till hemmet. Det är svårt att se något rationellt skäl för detta. Exempelvis borde hämtmat kunna vara ett alternativ till matlagning i hemmet. Likaså är det svårt att se något rationellt skäl för att kostnader för resor inte får räknas in, en bestämmelse som framförallt diskriminerar boende på landsbygden.

Utredningen har uppenbarligen inte haft mandat att mera förutsättningslöst behandla de frågor som borde vara de mest aktuella. Av den anledningen förefaller utredningen i huvudsak ha arbetat utan ett verkligt utbyte med de som borde vara intressenter i sammanhanget, de tänkta brukarna och företagsamheten. Om t ex svartarbete ska kunna minskas genom nyföretagande förutsätter detta omfattande förenklingar, minskat regelkrångel och sänkta skatter och avgifter. Närmast till hands ligger ett borttagande av den allmänna löneavgiften.

Inställningen till företagande framgår vidare av förslaget att varje hjälp till närstående, där någon av de inblandade är företagare, ska vara förbjudet. Så resonerar man inte i grannlandet Danmark. Utredningen betonar vilken stor betydelse anhöriga har för äldre. Det finns flera argument för att anhöriga borde kunna ingå i ett RUT-system för äldre. Många äldre upplever en växande otrygghet och det blir tyvärr vanligare med olika typer av brottslighet riktad mot äldre där speciellt människor med funktionshinder har svårt att värja sig. En del äldre kan ha svårt att hantera kontakten med ett stort antal olika personer. Mot den bakgrunden anser vi att utredningen borde ha föreslagit en ändring i RUT-reglerna när det gäller vilka som får utföra RUT-tjänster.

Även i en rad andra avseenden finns det anledning att ifrågasätta hur det är med verklighetskontakten bland dem som initierat utredningen. Att i ett läge där flygtrafiken minskat med 90 % basera finansieringen av förändringar i RUT på höjd flygskatt kan inte vara annat än ett resultat av kohandel.

Förslaget om att höja gränsen för avdragsrätt från 50 000 kr till 75 000 kr kan vara motiverat men förutsätter att RUT vidgas till flera områden.

Redan i förordet framför utredningen tvivel kring uppdraget genom att påstå att det inte anges i utredningsdirektiven vad som motiverar särskilda regler för rutavdrag för äldre personer. Visst kan man ifrågasätta särskilda RUT-regler för äldre. Möjligen kan det motiveras med att äldre saknar anställning och är därmed i en annan situation än de som har en anställning där vissa tjänster som skulle kunna vara aktuella kan följa med anställningsförhållandet. Detta argument kanske inte är giltigt utifrån föreliggande förslag till omfattning av RUT-tjänster men skulle vara giltigt om hälsorelaterade tjänster skulle ingå i tillgängliga RUT-tjänster.

Sammanfattningsvis föreslår utredningen att RUT-avdrag för äldre ska utvidgas till att omfatta sällskap, matlagning och bakning samt rastning och passning av sällskapsdjur samt arbete som avser tillsyn av bostad och trädgårdsskötsel. Förslagen som sådana ser vi ingen anledning att ifrågasätta men anser samtidigt att det finns anledning att ifrågasätta att utredningen hamnar just i detta.

Innan vi går vidare med synpunkter på detta vill vi framhålla att som vi ser det kan hela RUT-systemet ifrågasättas. Ju mer omfattande och komplext detta blir ju mer måste man fråga sig om inte alternativet med generellt sänkta skatter och avgifter vore att föredra. Möjligen är detta en politiskt omöjlig tanke i nuläget och då måste man istället fråga sig om inte intentionerna med RUT-avdrag för äldre borde fyllas med ett mera ändamålsenligt innehåll.

Med stigande ålder blir hälsoaspekter allt viktigare och tyvärr är det ett område som helt valts bort i föreliggande förslag. Förslag kring detta har presenterats i olika sammanhang under beteckningen "BOT-avdrag" och skulle kunna omfatta tjänster som:

- Rådgivning och fysisk träning med personlig tränare
- Kostrådgivning i syfte att förebygga ohälsa
- Massage och andra manuella terapier
- Coachande samtal

Att införa olika hälsorelaterade tjänster i ett RUT-system för äldre skulle enligt vår mening vara av stort värde ur flera aspekter. Ur individens perspektiv skulle en sådan ordning ge flera tillgång till olika hälsorelaterade tjänster. Vinsten för samhället är mentalt och fysiskt friskare äldre och minskad belastning på sjukvården.

Efter dessa kommentarer på utredningen och dess förslag vill vi peka på behovet av att skapa alternativa lösningar till ett alltmera yvigt RUT-system. Nuvarande system genererar en omfattande regelmassa som delvis skulle kunna undvikas med en skattemässigt enklare hantering i form av ett generellt borttagande av vissa skatter och avgifter, såsom den allmänna löneavgiften, för berörda tjänster för dem som har rätt att utnyttja systemet.

I detta ärende har förbundsordföranden Peter Thörn beslutat och styrelseledamoten Sten Lindgren varit föredragande.

Med vänlig hälsning

Peter Thörn

Förbundsordförande, Småföretagarnas Riksförbund